

PRESUDA SUDA

7. lipnja 1983.

„Prilagodba nacionalnog monopola nad prerađenim duhanom – Određivanje
trgovinskih marži”

U predmetu 78/82,

Komisija Europskih zajednica, koju zastupa njezin pravni savjetnik René-Christian Béraud, u svojstvu agenta, uz asistenciju Eugenija de Marcha, člana njezine pravne službe, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourggu pri uredu Oresta Montalta, zgrada Jean Monnet, Kirchberg,

tužitelj,

protiv

Talijanske Republike, koju zastupaju Arnaldo Squillante, *capo del servizio del contenzioso diplomatico, trattati e affari legislativi* (voditelj Odjela za diplomatske sporove, ugovore i pravne poslove) i Oscar Fiumara, *avvocato dello Stato*, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourggu pri talijanskom veleposlanstvu,

tuženika,

radi utvrđivanja da je održavanjem sustava fiksnih marži za prodaju prerađenog duhana Talijanska Republika povrijedila obveze koje ima na temelju članka 37. Ugovora o EEZ-u,

SUD,

u sastavu: J. Mertens de Wilmars, predsjednik, P. Pescatore, A. O'Keeffe i U. Everling, predsjednici vijeća, Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans, O. Due i K. Bahlmann, suci,

nezavisna odvjetnica: S. Rozès,

tajnik: P. Heim,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Tužbom podnesenom tajništvu Suda 24. veljače 1982. Komisija Europskih zajednica pokrenula je na temelju članka 169. Ugovora o EEZ-u postupak u kojem traži da se utvrdi da je održavanjem sustava određivanja jedinstvenih trgovinskih marži za maloprodajnu distribuciju prerađenog duhana Talijanska Republika povrijedila obveze koje ima na temelju članka 37. Ugovora o EEZ-u.
- 2 Proizvodi od prerađenog duhana u Italiji podliježu državnom monopolu kojim su obuhvaćene njihova proizvodnja i distribucija. Kad je riječ konkretno o maloprodaji, monopol se sastoji od ograničavanja maloprodaje na prodavače duhana koje je odobrila porezna uprava i kojih je oko 80 000. Prodavači duhana moraju prodavati duhanske proizvode po javnim maloprodajnim cijenama koje proizlaze iz zakonom utvrđene tarife.
- 3 Tarifom je obuhvaćen široki raspon maloprodajnih cijena, od kojih se svaka sastoji od triju dijelova, odnosno naknade za proizvođača i veleprodajnog distributera, udjela koji uzima državna blagajna i marže maloprodajnog trgovca. Ta marža iznosi 8 % javne maloprodajne cijene. Uprava za monopol u svojem svojstvu proizvođača i uvoznici mogu za svaki od svojih proizvoda odabrati jednu od javnih maloprodajnih cijena navedenih u tarifi ili cijenu koja nije navedena u tarifi i koja se zatim u nju uključuje.
- 4 Komisija je 13. studenoga 1980. na temelju članka 169. stavka 1. Ugovora o EEZ-u dostavila Talijanskoj Republici obrazloženo mišljenje u kojem je navela da je potonja povrijedila obvezu prilagodbe svojeg monopola nad prodajom proizvoda od prerađenog duhana iz članka 37. Ugovora jer je zadržala određene postupke u okviru tog monopola. Među spornim postupcima navedeno je određivanje jedinstvenih trgovinskih marži. Nastavno na to obrazloženo mišljenje talijanska vlada i Komisija dogovorile su niz prilagodbi monopola. Međutim, talijanska vlada odbila je odustati od sustava jedinstvenih marži za maloprodaju.
- 5 Komisija je nakon toga podigla ovu tužbu, koja se tiče isključivo održavanja takvih jedinstvenih trgovinskih marži, u kojoj traži da se utvrdi da se taj sustav protivi članku 37. Ugovora.
- 6 Člankom 37. stavkom 1. Ugovora predviđeno je da „države članice postupno prilagođavaju sve državne monopole komercijalne naravi kako bi se osiguralo da nakon isteka prijelaznog razdoblja među državljanima država članica ne postoji diskriminacija u pogledu uvjeta nabave i prodaje robe“. [neslužbeni prijevod]
- 7 Komisija tvrdi da je određivanje jedinstvenih trgovinskih marži za maloprodaju diskriminacijska mjera države, čiji monopol uključuje i proizvodnju predmetne robe. S jedne strane, država nužno ima poticaj dati prednost nacionalnim proizvodima u odnosu na proizvode stranih konkurenata i odrediti maržu na razini koja pogoduje prodaji vlastitih proizvoda. S druge strane, diskriminacija proizlazi iz činjenice da talijanski monopol pri izvozu u druge države članice može slobodno odabrati svoju politiku poticanja prodaje, dok su strani proizvođači koji prodaju u Italiji obvezni poštovati jedinstvenu trgovinsku maržu koju je odredila država.
- 8 Komisija nadalje tvrdi da jedinstvena trgovinska marža može dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja i stavljanja uvoza iz drugih država članica u nepovoljan položaj. Jedinstvenoj je marži svojstveno da negativno utječe na tržišno natjecanje u mjeri u

kojoj se proizvođačima stranih proizvoda onemogućuje dodjela premija za ulazak na tržište i prisiljava ih se da primijene iste komercijalne metode kao talijanski monopol nad proizvodnjom.

- 9 Talijanska vlada smatra da sustav jedinstvenih trgovinskih marži ne uključuje diskriminaciju. Riječ je o mjeri koja se bez razlike primjenjuje na sve nacionalne i strane proizvode i čija je svrha spriječiti da prodavači duhana diskriminiraju potrošače i proizvođače. Marža od 8 % omogućava pravednu i dovoljnu naknadu za prodavače duhana i nije određena u okviru prodajne politike čiji je cilj pogodovati nacionalnim proizvodima. U nedostatku zajedničke organizacije tržišta svaka država članica može donijeti posebne odredbe, koje se mogu razlikovati od odredaba koje su na snazi u drugim državama članicama.
- 10 Talijanska vlada nadalje tvrdi da se navodno narušavanje tržišnog natjecanja ne može ispitati u odnosu na članak 37. Ugovora. Osim toga, osporava postojanje ograničenja tržišnog natjecanja i ističe da je sporna mjera u biti intervencija u oblikovanje maloprodajnih cijena koja je u skladu sa sudskom praskom Suda dopuštena. Podredno, talijanska vlada tvrdi da je člankom 90. stavkom 2. Ugovora odobreno odstupanje od odredaba Ugovora jer je talijanski monopol nad maloprodajom prerađenog duhana po svojoj naravi monopol koji ostvaruje prihod i jer bi se ukidanjem jedinstvenih trgovinskih marži onemogućilo ostvarivanje posebnih ciljeva tog monopola. Nepromjenjivost marže osigurava transparentnost cijena, sprječava rat marži i doprinosi ograničavanju krijumčarenja.
- 11 Na početku valja podsjetiti, kao što je Sud osobito utvrdio u svojim presudama od 3. veljače 1976. (predmet 59/75, Manghera, Zb. 1976., str. 91.) i od 13. ožujka 1979. (predmet 91/78, Hansen, Zb. 1979., str. 935.), da se u članku 37. Ugovora ne zahtijeva potpuno ukidanje nacionalnih monopola komercijalne naravi, već njihova prilagodba tako da se osigura da među državljanima država članica ne postoji nikakva diskriminacija u pogledu uvjeta nabave i prodaje robe. Iz članka 37. kao i iz njegova položaja u općoj strukturi Ugovora proizlazi da je svrha tog članka osigurati poštovanje temeljnog načela slobodnog kretanja robe na cijelom zajedničkom tržištu, osobito ukidanjem količinskih ograničenja i mjera s istovrsnim učinkom u trgovini među državama članicama, te time održati uobičajene uvjete tržišnog natjecanja među gospodarstvima država članica u slučaju da predmetni proizvod u jednoj ili drugoj od tih država podliježe nacionalnom monopolu komercijalne naravi.
- 12 Budući da se predmetni propis bez razlike primjenjuje na nacionalne i uvezene proizvode, valja ispitati može li sporni propis ipak imati diskriminirajući učinak ili dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja ograničavanjem uvoza duhanskih proizvoda te time i do ometanja trgovine unutar Zajednice.
- 13 Komisija smatra da su, s obzirom na opću zabranu oglašavanja koja je uvedena talijanskim zakonodavstvom, strani proizvođači u nepovoljnem položaju u pogledu prodaje uvezenih proizvoda jer maloprodajnim trgovcima ne mogu dodijeliti više trgovinske marže kako bi ih potaknuli na prodaju njihovih proizvoda.
- 14 Taj se prigovor, međutim, ne može prihvcati. Dodjela premija za ulazak na tržište jednako je onemogućena talijanskom monopolu nad proizvodnjom duhana kao i stranim proizvođačima. Osim toga, Komisija nije dokazala da je dodjela premija za

ulazak na tržište jedina komercijalna metoda kojom se omogućuje ulazak stranih proizvoda na tržište, osobito uzimajući u obzir da je i dalje moguće tržišno natjecanje maloprodajnim cijenama. Brojke koje je navela Komisija te brojke koje je navela talijanska vlada, a koje Komisija nije osporila ali je dovela u pitanje njihovo tumačenje, u pogledu razvoja uvoza duhana u Italiju i tržišnog udjela uvezenih proizvoda u odnosu na druge države članice ni u kojem slučaju ne podupiru tezu da se uvezeni proizvodi, za razliku od nacionalnih, ne mogu učinkovito natjecati na tržištu osim s pomoću premija za ulazak na tržište za maloprodajne trgovce.

- 15 Nadalje, valja istaknuti da je zakonom određena trgovinska marža godinama ista i iznosi 8 % maloprodajne cijene. Uprava nema ovlast za donošenje odluka ni diskrecijsku ovlast u tom području te ne intervenira u određivanje trgovinske marže. Nema nikakvih dokaza u prilog tvrdnji da se u marži uzimaju u obzir posebne potrebe proizvoda koji podliježu talijanskom monopolu ovisno o situaciji na tržištu. Stoga Komisija nije dokazala na koji način određivanje te marže može u navedenim okolnostima pogodovati prodaji nacionalnih proizvoda.
- 16 Kad je riječ o pitanju ograničava li se spornim propisom uvoz stranih proizvoda, valja podsjetiti, kao što je Sud u više navrata utvrdio (vidjeti presude od 26. veljače 1976., predmet 65/75, Tasca, Zb. 1976., str. 291., od 24. siječnja 1978., predmet 82/77, van Tiggele, Zb. 1978., str. 25., i od 6. studenoga 1979., spojeni predmeti od 16 do 20/79, Danis, Zb. 1979., str. 3327.), da nacionalne mjere kojima se uređuje određivanje cijena, koje se bez razlike primjenjuju na nacionalne i uvezene proizvode, same po sebi nisu mјera s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje, ali mogu proizvesti takav učinak kada se njima zbog određene razine cijene u nepovoljan položaj stavljuju uvezeni proizvodi, osobito jer je njihova konkurentska prednost proizišla iz nižih troškova proizvodnje neutralizirana ili jer je maksimalna cijena određena na tako niskoj razini da, uzimajući u obzir opći položaj uvezenih proizvoda u odnosu na nacionalne, trgovci koji žele uvesti dotične proizvode u predmetnu državu članicu to mogu učiniti samo uz gubitak.
- 17 U ovom slučaju sporni propis ne utječe na slobodu proizvođača da odrede maloprodajne cijene svojih proizvoda. Tržišno natjecanje može se slobodno odvijati u ključnom području maloprodajnih cijena. Strani proizvođači duhanskih proizvoda mogu ostvariti koristi od konkurentnijih troškova proizvodnje ili potpuno prenijeti više troškove proizvodnje. Nije sporno da je za prodavače duhana jedinstvena marža dovoljna naknada za maloprodaju duhanskih proizvoda, neovisno o tome jesu li uvezeni ili nacionalni.
- 18 Točno je da sporni propis ima učinak obvezivanja stranih proizvođača na poštovanje jedinstvene trgovinske marže na talijanskom tržištu, dok slična obveza za proizvode talijanskog monopola ne postoji na stranim tržištima. Međutim, ta situacija nije diskriminacija u smislu članka 37. Ugovora. Ona je samo posljedica postojanja monopola komercijalne naravi koji uključuje propis o trgovinskim maržama, pri čemu takav monopol i takav propis ne postoje u drugim državama članicama. U slučaju da razlike među nacionalnim zakonodavstvima o trgovinskim maržama za maloprodaju duhanskih proizvoda negativno utječu na tržišno natjecanje na zajedničkom tržištu, nadležne institucije Zajednice bile bi obvezne otkloniti takve učinke usklađivanjem odredaba zakona i drugih propisa država članica.

19 Iz prethodno navedenoga proizlazi da Komisija nije dokazala da je sporni propis diskriminacija uvezenih proizvoda i da se njime narušava slobodno kretanje robe u običajenim uvjetima tržišnog natjecanja. Tužbu stoga valja odbiti kao neosnovanu.

Troškovi

20 U skladu s člankom 69. stavkom 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da Komisija nije uspjela u postupku, nalaže joj se snošenje troškova.

Slijedom navedenoga,

SUD,

proglašava i presuđuje:

- 1. Tužba se odbija.**
- 2. Komisiji se nalaže snošenje troškova.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 7. lipnja 1983.

[Potpisi]